

Пономаренко Ольга
Уманський національний університет садівництва
leakprooo@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3273-1150>

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД, ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Summary The paper is devoted to consideration of theoretical components of an integrative approach as an integral part of learning professional foreign language. The article outlines the basic principles of providing an integrative approach and describes CLIL (Content and Language Integrated Learning) as one of the most effective ways to implement an integrative approach.

Key words: integrative approach, foreign language competence, professional communication, professional needs, foreign language, Content and Language Integrated Learning (CLIL).

Оскільки в сучасних освітніх програмах особливої актуальності набуває професійно-орієнтований підхід до навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах, то спрямованість на потреби студентів в опануванні іноземної мови виступає необхідною умовою у навчанні їх подальшого орієнтування у потоці інформації за обраною спеціальністю

Нами було здійснено аналіз останніх досліджень і публікацій з а темою. Зокрема в педагогічній літературі досліджувалися загальні проблеми викладання іноземної мови такими авторами, як В. Баркасі [1], Е. Ганиш [4], Т. Козак [7], Ю. Стиркіна [13]). Праці Н. Вовчаста [3], Д. Миронець, А. Мизрова [11] характеризують теоретичні засади іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців. Характеристиці іншомовної професійної компетентності фахівця присвячені дослідження Г. Батищевої, Н. Кузнецової, В. Петрухіна [2], О. Нечипорук [12]. Моніторили інтеграційні процеси в професійній освіті та досліджували інтеграцію іноземних мов за професійним спрямуванням Н. Євтушенко [5], Ю. Козловський [8], Р. Мартинова [10], В. Сулим [14]) тощо. Разом з тим оминули увагою дослідники обґрунтування інтегративного підходу, як засобу формування професійної іншомовної компетентності сучасних фахівців.

Мета статті – виявити теоретичні засади та окреслити шляхи реалізації можливостей інтегративного підходу у сучасній професійній іншомовній підготовці фахівців.

Професійне використання іноземної мови здебільшого означає роботу з літературою, для цього користуються словником, вивчивши елементарні правила граматики і на цьому опанування вважалось успішним. Пізніше змінився підхід до необхідності іноземної мови у професійній діяльності і стала усвідомленою необхідність спілкування, саме живого спілкування з іноземними колегами. Це поставило нові виклики. Звісно поповнення власного словникового запасу необхідними термінами є дуже важливим. Але не менш важливим є і володіння структурою мови, для висловлення своєї думки та розуміння співрозмовника. Саме ця особливість іноземної мови як предмета може забезпечити принцип інтегративності.

Інтеграція зараз присутня ледь не у всіх галузях, адже вона акцентує на єдності усіх елементів та процесів, займається пошуком шляхів раніше розрізнених елементів, таким чином сприяючи формуванню більш цілісного уявлення про ті, чи інші процеси та явища.

В опануванні іншомовної компетенції можна виокремити наступні особливості, які варто враховувати, а саме:

- особливе місце та роль іноземної мови в профпідготовці;
- оновлення змісту профпідготовки, шляхом постійної інтеграції знань та вмінь;
- компетенції володіння іноземною мовою визначаються на основі рівнів володіння ;
- оптимізація теоретичної і практичної складової професійної підготовки шляхом інтеграції умінь та знань іноземної мови;
- можливість для вибору іноземної мови виходячи із потреб конкретного фаху;

- підготовка фахівців з готовністю до перекладацької діяльності у власній професійній сфері.

Інтегративний підхід може бути втілений шляхом застосування Content and Language Integrated Learning (CLIL).

Метод інтегрованого вмісту та мови (CLIL), що був запропонований у 1993 році М. Льюїсом та оновлений у 2014 році Х.Деллар та Е. Вейче, призначений для забезпечення негайного зворотного зв'язку і прогресу [15, с. 116]. CLIL включає в себе чотири освітні компоненти: граматику, лексику, функціональність та зміст – у рівних пропорціях з акцентом на лексичний підхід.

Аналізуючи роль лінгвістичної складової у методиці викладання, дослідник І. П. Задорожна стверджує, що «серед усіх основних аспектів іноземної мови найважливіший і значний з психологічної точки зору повинна бути орієнтація на словниковий склад, тому що без запасу слів, принаймні незначного, неможливо говорити мовою» [6, с. 74]. О. М. Леонт'єв зазначає, «що доцільно побудувати навчальний процес для запам'ятовування лінгвістичного матеріалу (у нашому випадку лексико-термінологічного словникового запасу з відповідного фаху), який слугуватиме відправною точкою для формування мовних навичок та вмінь для досягнення практичної мети» [9, с. 24].

Це стосується змісту зазначеного професійного аспекту викладання, як предметно-лінгвістична складова оволодіння письмовими та усними комунікативними компетенціями. Професійний текст виступає, як джерело для отримання студентами академічної довідкової інформації, а робота над ним є засобом розвитку вміння читання та збагачення лексичного запасу завдяки читанню спеціальної літератури та фахових текстів.

Висновки вчених Н. І. Гез, К. Ю. Кушко, С. К. Фоломкіна, Т. Хатчинсон, М. Льюїс, А. Вотерс [15, с. 117] підтверджують думку, що професійні тексти задовольняють інформативні та когнітивні потреби студентів, працюють як підтримка до стимулювання навчання студентів лінгвістичної взаємодії за професійною тематикою, доповнюють їх знання за спеціальністю завдяки

відтворенню та семантичній обробці отриманої інформації, розширюють їх здатність до реального спілкування. Така співпраця різних тематичних груп в межах однієї дисципліни відображає сутність процесу синтезу кількох наукових гілок у органічній єдності.

Професійна орієнтація іншомовної діяльності передбачає використання для професійних цілей текстів, які повинні відповідати студентським предметним професійним знанням. В такому випадку іноземна мова може бути шляхом для поглиблення професійних знань, а також активації незалежних психічних процесів навчання. Як зазначали Ю. А. Семенчук, Л. С. Соловей, О. Б. Тарнопольський, професійна змістово-мовна технологія навчання збільшує можливості ефективного цільового надбання спеціальної інформації та ситуаційно-передбачуваного конкретного ділового спілкування, що сприяє збагаченню загального і фахово орієнтованого термінологічного словника як фундаментальної парадигми студентських плідних інтерактивних мовних процесів [15, с. 117].

CLIL є дуже ефективним у професійно орієнтованому вивченні англійської мови. Головне завдання вчителів у цій ситуації є створення сприятливого середовища для студентів, що унеможлиблює загублення в потоці інформації, і дозволяє зосередитися на отриманні результатів.

За використання такого методу вибудовується єдина модель фахівця, де іноземна мова стає засобом пізнання і стимулом до дії. Це сприяє всебічному розвитку студентів, об'єднуючи навчальну, виховну та розвиваючу функції навчальних дисциплін. Завдяки спеціальним дисциплінам, які викладаються іноземною мовою, або фахово спрямованим іноземним текстам збагачується навчальний процес. Студенти залучаються до інтегрованої системи фахових знань та вмінь, де відбувається розвиток всеосяжних аспектів готовності до майбутньої фахової практики. Це підвищує рівень мотивації вивчати іноземну мову та забезпечує належну підготовку фахівців.

Наявність мінімальної групи знань і кількості умінь, та їх поєднання, взаємодія, інтеграція і являють собою професійну іншомовну компетентність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баркасі В.В. Використання змішаної форми навчання при викладанні іноземних мов у ВНЗ / В.В. Баркасі, С.Б. Баркасі. *Young Scientist*. 2015. № 2. С. 203–206
2. Батищева Г., Кузнецова Н., Петрухін В. Іншомовна професійна компетентність у курсантів військового закладу вищої освіти: соціолінгвістичний підхід. *Мова і суспільство*. 2019. № 10. С. 156–163.
3. Вовчаста Н.Я. Теоретичні засади концепції професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2017. № 49. С. 42–45.
4. Ганиш Е.Г. Рівневий підхід до викладання іноземної мови професійного спілкування у технічному вузі. *Проблеми та перспективи розвитку транспортних систем: техніка, технологія, економіка і управління*. Київ : КУЕТТ, 2003. С. 191–192.
5. Євтушенко Н.І. Інтеграція іноземних мов за професійним спрямуванням із дисциплінами гуманітарного циклу. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 38 С. 205–208.
6. Задорожна І.П. Сприяння потенційній самостійності вчителів ФЛ шляхом розробки стратегій навчання. *Українська професійна мова: історія і сучасність : збірник допов. II регіонал. наук.-практ. конф. Тернопіль: Укрмедкнига, 2016. С. 319.*
7. Козак Т. Домашнє читання як спосіб формування іншомовного лексичного простору у студентів факультету міжнародного права. *Вісник Львів. університету. Серія: Міжнародні відносини* 2008. Вип. 24. С. 386–390.
8. Козловський Ю.М. Інтеграційні процеси в професійній освіті: методологія, теорія, методики : монографія. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 420 с.
9. Леонтьев А.А. Психолого-педагогические основы обновления методики преподавания иностранных языков. *Лекция–доклад*. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1998. 24 с.
10. Мартинова Р.Ю. Сутність і структура процесуальної інтеграції професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності. *Педагогічна і психологічна науки в Україні*. Київ, 2012. Т. 3 : Загальна середня освіта. С. 389–404.
11. Миронець Д.М., Мызрова А.М. Зміст формування іншомовної комунікативної компетентності особистості у сучасних умовах.. *Імідж сучасного педагога*. 2018. Вип. 6(183). С. 73–76.
12. Нечипорук О.В. Іншомовна компетентність як передумова професійного розвитку педагога. *Педагогічний пошук*. 2014. Вип. 2 (82). С. 16–18.
13. Стиркіна Ю.С. Дидактичні засади підготовки майбутніх учителів іноземної мови до викладання інтегрованих курсів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Полтавський держ. педагогічний ун-т ім. В.Г. Короленка. Полтава, 2001. 240 с.
14. Sulym V. Multifaceted dimensions of integration in teaching english for natural sciences. *Advanced Education : збірник наук. праць*. 2018. № 10. P. 32–39.
15. Tomashevska A. Integrated approach in language ESP teaching technology of future pharmacists / *EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: State and Society*. Issue 1. 2020. P.111–124